BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

ISSN 2181-6833

PEDAGOGIK MAHORAT

6
2023

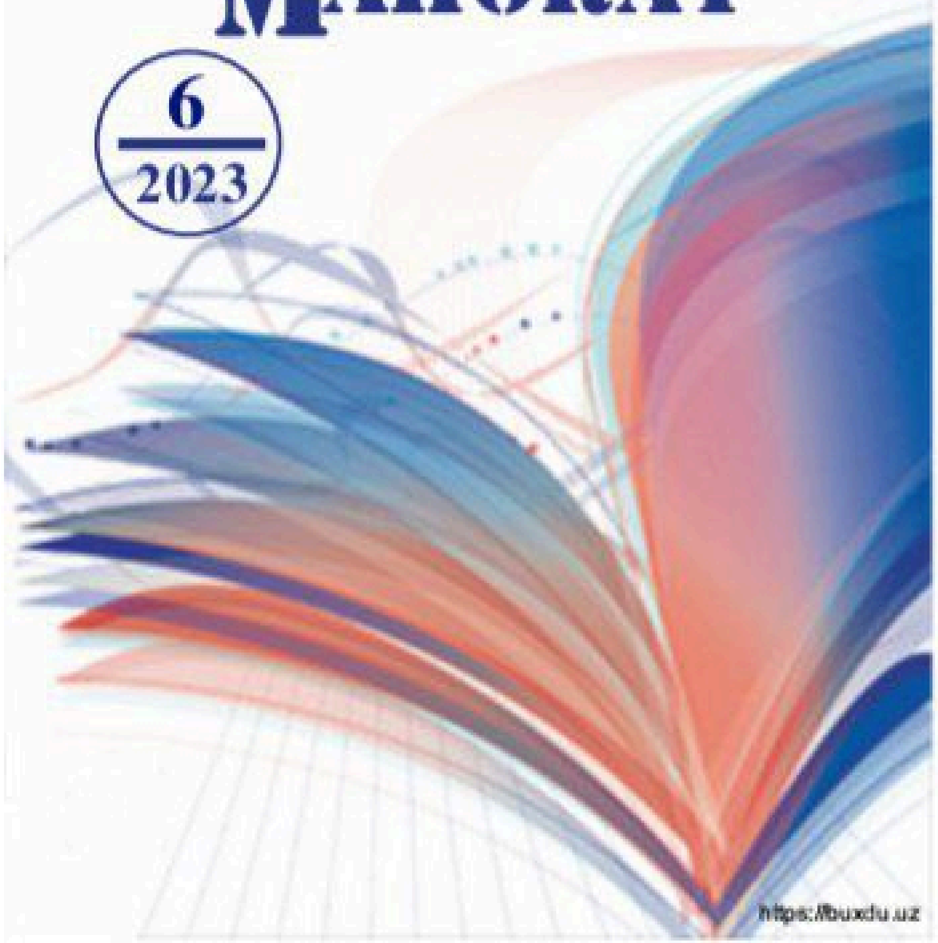

https://buxdu.uz

ISSN 2181-6883

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

6-son (2023-yil, iyul)

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2023

https://buxdu.uz

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal
2023, № 6

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrdagi qarori bilan **pedagogika** va **psixologiya** fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruruiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2001-yilda tashkil etilgan.
Jurnal 1 yilda 12 marta chiqadi.

Jurnal O'zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2016-yil 22-fevral № 05-072-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi,Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy
Elektron manzil: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

TAHRIR HAY'ATI:
Bosh muharrir: Adizov Baxtiyor Rahmonovich– pedagogika fanlari doktori, professor
Mas'ul kotib: Sayfullayeva Nigora Zakiraliyevna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Begimqulov Uzoqboy Shoyimqulovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Navro'z-zoda Baxtiyor Nigmatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Mahmudov Mels Hasanovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Ibragimov Xolboy Ibragimovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Rasulov To'lqin Husenovich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor
Yanakiyeva Yelka Kirilova, pedagogika fanlari doktori, professor (N. Rilski nomidagi Janubiy-G'arbiy Universitet, Bolgariya)
Andriyenko Yelena Vasilyevna pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta'limi instituti, Novosibirsk, Rossiya)
Romm Tatyana Aleksandrovna pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta'lim instituti, Novosibirsk, Rossiya)
Chudakova Vera Petrovna, psixologiya fanlari nomzodi (Ukraina pedagogika fanlari milliy akademiyasi, Ukraina)
Hamroyev Alijon Ro'ziqulovich – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Mahmudova Muyassar, pedagogika fanlari doktori, professor
Kozlov Vladimir Vasilyevich, psixologiya fanlari doktori, professor (Yaroslavl davlat universiteti, Rossiya)
Tadjixodjayev Zokirxo'ja Abdusattorovich, texnika fanlari doktori, professor
Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor
O'rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor
Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor
Mahmudov Nosir Mahmudovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Chariyev Irgash To'rayevich, pedagogika fanlari doktori, professor
Qiyamov Nishon Sodiqovich, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Ro'ziyeva Dilnoza Isomjonovna, pedagogika fanlari doktori, professor
Qurbonova Gulnoz Negmatovna, pedagogika fanlari doktori (DSc)
To'xsanov Qahramon Rahimboyevich, filologiya fanlari doktori, dotsent
Nazarov Akmal Mardonovich, psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jumaev Rustam G'aniyevich, siyosiy fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Zaripov Gulmurot Toxirovich, texnika fanlari nomzodi, dotsent.
Navruz-Zoda Layli Baxtiyorovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

"PEDAGOGIK MAHORAT" ilmiy-nazariy va metodik jurnal. 2023, № 6

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО
Научно-теоретический и методический журнал
№ 6, 2023

Решением Высшей аттестационной комиссии при Кабинете Министров Республики Узбекистан от 29 декабря 2016 года журнал включён в перечень изданий, рекомендованных для публикации научных результатов статей по направлениям **«Педагогика»** и **«Психология»**.

Журнал основан в 2001 году.
Журнал выходит 12 раз в год.

Журнал зарегистрирован Бухарским управлением агентства по печати и массовой коммуникации Узбекистана.

Свидетельство о регистрации средства массовой информации № 05-072 от 22 февраля 2016 г.

Учредитель: Бухарский государственный университет

Адрес редакции: 200117, Узбекистан, г. Бухара, ул. Мухаммад Икбол, 11.
E-mail: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:
Главный редактор: Адизов Бахтиёр Рахманович – доктор педагогических наук, профессор
Ответственный редактор: Сайфуллаева Нигора Закиралиевна – доктор философии педагогических наук (PhD)

Хамидов Обиджон Хафизович, доктор экономических наук
Бегимкулов Узакбай Шаимкулович, доктор педагогических наук, профессор
Навруз-заде Бахтиёр Нигматович, доктор экономических наук, профессор
Махмудов Мэлс Хасанович, доктор педагогических наук, профессор
Ибрагимов Холбой Ибрагимович, доктор педагогических наук, профессор
Расулов Тулкин Хусенович, доктор физико-математических наук, профессор
Янакиева Елка Кирилова, доктор педагогических наук, профессор (Болгария)
Андриенко Елена Васильевна (Институт физико-математического, информационного и технологического образования НГПУ, Новосибирск, Россия)
Ромм Татьяна Александровна (Институт истории, гуманитарного, социального образования ФГБОУ ВО НГПУ, Новосибирск, Россия)
Чудакова Вера Петровна, кандидат психологических наук (Национальная академия педагогических наук Украины, Украина)
Хамроев Алижон Рушкулович, доктор педагогических наук (DSc), доцент
Каххаров Сиддик Каххарович, доктор педагогических наук, профессор
Махмудова Муяссар, доктор педагогических наук, профессор
Козлов Владимир Васильевич, доктор психологических наук, профессор (Ярославль, Россия)
Таджиходжаев Закирходжа Абдусаттарович, доктор технических наук, профессор
Аманов Мухтор Рахматович, доктор технических наук, профессор
Ураева Дармоной Саиджановна, доктор филологических наук, профессор
Дурдиев Дурдимурад Каландарович, доктор физико-математических наук, профессор
Махмудов Насыр Махмудович, доктор экономических наук, профессор
Олимов Ширинбой Шарофович, доктор педагогических наук, профессор
Чариев Ирgаш Тураевич, доктор педагогических наук, профессор
Кимнов Ншон Содикович, доктор педагогических наук, профессор
Шомирзаев Махматмурод Хурамович, доктор педагогических наук, профессор
Рузиева Дилноза Исомжоновна, доктор педагогических наук, профессор
Курбонова Гулноз Негматовна, доктор педагогических наук (DSc)
Тухсанов Кахрамон Рахимбоевич, доктор филологических наук, доцент
Назаров Акмал Мардонович, доктор философии психологических наук (PhD), доцент
Жумаев Рустам Ганиевич, доктор философии политических наук (PhD), доцент
Зарипов Гулмурот Тохирович, кандидат технических наук, доцент
Навруз-заде Лайли Бахтиёровна, доктор философии экономических наук (PhD)

https://buxdu.uz

PEDAGOGICAL SKILLS
The scientific-theoretical and methodical journal
№ 6, 2023

By the decision of the Higher Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated December 29, 2016, the journal was included in the list of publications recommended for publishing scientific results of articles in the areas of **«Pedagogy»** and **«Psychology»**.

The journal was founded in 2001.
The journal is published 12 times a year.

The journal is registered by the Bukhara Department of the Agency for Press and Mass Communication of Uzbekistan.

The certificate of registration of mass media № **05-072** of 22 February 2016

Founder: Bukhara State University

Publish house: 200117, Uzbekistan, Bukhara, Muhammad Ikbol Str., 11.
E-mail: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

EDITORIAL BOARD:

Chief Editor: Pedagogical Sciences of Pedagogy, Prof. Bakhtiyor R. Adizov.
Editor: Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Nigora Z. Sayfullaeva

Doctor of Economics Sciences Prof. Obidjon X. Xamidov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Uzokboy Sh. Begimkulov
Doctor of Economics Sciences, Prof. Bakhtiyor N. Navruz-zade
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Mels Kh. Mahmudov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Holboy I.Ibragimov
Doctor of Physical and Mathematical Sciences (DSc), Prof. Tulkin Kh. Rasulov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Yelka K. Yanakieva (Bulgaria)
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Andrienko Yelena Vasilyevna (Russia)
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Romm Tatyana Aleksandrovna (Russia)
Candidate of Psychology, Vera P. Chudakova (Kiev, Ukraina)
Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Doc. Alijon R. Hamroev
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Siddik K. Kahhorov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof.M.Mahmudova
Doctor of Psychology, Prof. Vladimir V. Kozlov (Yaroslavl, Russia)
Doctor of Technical sciences, Prof. Zakirkhodja A. Tadjikhodjaev
Doctor of Technical sciences, Prof. Mukhtor R.Amanov
Doctor of Philology, Prof. Darmon S. Uraeva
Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Prof. Durdimurod K. Durdiev
Doctor of Economics, Prof. Nasir N. Mahmudov
Doctor of Pedagogical Science, Prof. Shirinboy Sh. Olimov
Doctor of Pedagogical Science, Prof. Irgash T. Chariev
Doctor of Pedagogical Science, Prof. Nishon S. Kiyamov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Maxmatmurod X. Shomirzaev
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Dilnoza I. Ruzieva
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Gulnoz N. Qurbonova
Doctor of Philology, Doc. Qahramon R.Tuxsanov
Doctor of Psychology, Doc. Akmal M. Nazarov
PhD in Political Sciences, Doc. Rustam G.Jumaev
Candidate of technical sciences, Doc. Gulmurot T. Zaripov
PhD in Economics Sciences, Layli B. Navruz-zade

https://buxdu.uz

17.	*КУЗИЕВ Ойбек Чулиевич*	Жамоадаги норасмий лидерлар психосоциал типининг иерархик поғонаси	92
18.	*МАМАНАЗАРОВА Наргиза Комильджановна*	Умумий ўрта таълим тизимида ўқувчиларни касбга йўналтириш тизимини жорий этиш муаммолари	97
19.	*НУРЫМБЕТОВА Эльмира Жумамуратовна*	Современное состояние развития профессионально-важных качеств студента-психолога	106
20.	*ОМОНОВ Шерали Иброхим ўғли*	Иқтисодиётда бошқарув психологияси ва услублари	110
21.	*RASULOV Xaydar Raupovich, MUZAFFAROVA Mohinur Umarovna*	O'quvchilarning induktiv tafakkurini shakllantirish masalalari	114
22.	*САИДОВА Гулрух Ҳалим қизи*	Бўлажак бошланғич синф ўқитувчиларининг жамоавий ижодий фаолиятини ташкил этиш педагогик шарт-шароитлари ва механизмлари	120
23.	*УМУРЗАҚОВА Умида Носиржоновна*	Экологик таълим ва тарбия – экологик сиёсатнинг барқарор омили сифатида	124
24.	*УСМАНОВА Феруза Саидахмедовна*	Талабаларнинг маданият компетентлигини ривожлантириш механизмини илмий-педагогик такомиллаштириш	128
25.	*ШАРАПОВА Нигора Амоновна*	Информационная компетентность в образовательной среде	132
26.	*ШОБДУРАХИМОВА Умринисо Тохировна*	Талабаларда етакчилик интилишларини шакллантиришнинг ижтимоий педагогик ва психологик хусусиятлари	137
27.	*ЭШАНКУЛОВ Ҳамза Илҳомович, МУРОДОВА Раъно Бўроновна*	Модели и теория дистанционного и электронного обучения	142
28.	*ЮЛДАШЕВА Дилдора Махмуджановна*	Бакалавр йўналишида касбий компетенцияларни шакллантиришда турли ёндашувлар	148
29.	*JUMAYEV Rustam G'aniyevich*	Siyosatshunoslik ta'lim yo'nalishi talabalarida fuqarolik pozitsiyasi va kasbiy kompetensiyasini takomillashtirish	157
30.	*SALIXOV Shoxrux Mansurovich*	Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarini tayyorlashda raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik tizimi	163
31.	*IBRAYMOV Askar Yesbosinovich*	Masofaviy va aralash o'qitishda tyutorlik faoliyatini diversifikatsiyalashgan yondashuv asosida takomillashtirish	167
32.	*ERGASHEVA Nargizaxon Abdusattarovna*	Pedagoglarda "hissiy charchoq" sindromining psixologik aspektlari	171
MAKTABGACHA VA BOSHLANG'ICH TA'LIM			
33.	*NARZIEVA Dilorom Botirovna*	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining iqtisodiy ta'lim mazmuni	176
34.	*КАРИМОВА Мохигул Абдухоликовна*	Мактабгача ёшдаги боланинг мантиқий фикрлашини ривожлантиришга қаратилган ўйинлар	179
FILOLOGIYA VA TILLARNI O'QITISH			
35.	*ASHUROVA Dildora Gafurovna*	Ingliz tili darslarida hamkorlik strategiyalarini qo'llash usullari	184

https://buxdu.uz

BO’LAJAK JISMONIY TARBIYA O‘QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING DIDAKTIK TIZIMI

Salixov Shoxrux Mansurovich,
Buxoro davlat universiteti Tarix va yuridik fakulteti
Psixologiya va sotsiologiya kafedrasi o'qituvchisi
salikhovshoxrux@gmail.com

Mazkur maqolada bo'lajak jsimoniy tarbiya o'qituvchilarini tayyorlashda raqamli texnologiyalardan foydalana olish qobiliyatini shakllantirish, raqamli texnologiyalar va innovatsiyalar tushunchasini mazkur kasbning bo’lajak egalari faoliyatiga singdirish bilan bog’liq mulohazalar bayon etiladi. Raqamli texnologiyalarning ahamiyati dunyo hamjamiyati o’rganayotgan muammo yechimlardan kelib chiqib belgilanadi. Tabiiyki, maqolada o’rganilgan muammo hozirgi davr uchun dolzarb bo’lgan masalalardan biridir.

Kalit so’zlar: *pedagogika, psixologiya, qobiliyat, raqamli texnologiyalar, innovatsiya, shaxs, faoliyat, mehnat, jismoniy tarbiya, yosh davrlari.*

ДИДАКТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

В данной статье изучается умение использовать цифровые технологии в подготовке будущих учителей физической культуры, и внедрение концепции цифровых технологий и инноваций в деятельность будущих обладателей данной профессии. Значение цифровых технологий установлено, исходя из решений проблем, которые изучает мировое сообщество. Необходимо, чтобы изучаемая в статье проблема была актуальна для текущего периода.

Ключевые слова: *педагогика, психология, способности, цифровые технологии, инновации, личность, деятельность, работа, эгоформирование, физкультура, юношеские периоды.*

FUTURE PHYSICAL EDUCATION DIDACTIC SYSTEM OF USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN TEACHER TRAINING

In this article, the formation of the ability to use digital technologies in the training of future physical education teachers, and the introduction of the concept of digital technologies and innovations to the activities of the future owners of this profession. The significance of digital technologies has been set based on the solutions to the problems that the world community is studying. It is necessary that the problem studied in the article should be relevant for the current period.

Key words: *pedagogy, psychology, ability, digital technologies, innovation, personality, activity, work, ego formation, physical education, youth periods.*

Kirish. Sog‘lom avlodni voyaga yetkazish mamlakatimiz siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Zero, bugungi kunda jahonda tobora kuchayib borayotgan globallashuv jarayonlari sharoitida yuksak ma’naviyatli, jismonan barkamol avlodni voyaga yetkazish mamlakatimiz kelajagini belgilab beruvchi, xalqimizning ezgu maqsadlarini ro‘yobga chiqaradigan eng muhim omillardan biridir. Bu ishlar negizida mamlakatimizda mustaqillik yillaridan boshlab juda keng ko’lamli va maqsadli ishlar amalga orishirlib kelinmoqda. Ayniqsa, jahon hamjamiyati takomillashuv jarayonida raqamlashtirihsning har bir sohaga jadallik bilan kirib kelishi jismoniy tarbiya va sportning ham alohida o’rganilishiga zamin yaratib berdi. Mazkur farmon va qarorlarning asosiy maqsadlaridan biri bu boradagi nazariy va amaliy bilimlarni yanada chuqurlashtirish, jismoniy tarbiya bilan bog‘liq ko‘nikma va malaka tushunchalari va atamalarini to‘g‘ri shakllantirishdan iborat. Avvalo, jismoniy tarbiya o‘qituvchisini nafaqat jismoniy kamolot, balki dunyoviy bilimlarni ham ongida shakllantira oladigan o‘z kasbining yetuk mutaxassisi sifatida tayyorlash oldimizda turgan muhim vazifalardan biri ekanligi juda muhim hisoblanadi. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining ilmiy pedagogik faoliyati bilan bog'liq masalalarni o'rganishda raqamli texnologiylarning muhimlik darajasini o’rganishni tahlil qilish maqsadga muvofiqdir. Xususan, “jismoniy tarbiya” tushunchasining o‘zi ham bir qancha ta’riflarga ega ekanligini ko‘rishimiz mumkin. Ya’ni “jismoniy tarbiya - bu inson tanasining morfologik va funksional jihatdan takomillashtirish, uning hayoti uchun muhim

https://buxdu.

bo‘lgan asosiy harakat ko‘nikmalari va ular bilan bog‘liq bilimlarni shakllantirish va takomillashtirishga qaratilgan pedagogik jarayondir”. Ya’ni bo’lajak jismoniy tarbiya o’qituvchisini tayyorlash jarayonida nafaqat jismoniy yetuklik, balki zamon bilan ham nafas harakatlanib mazkur sohani takomillashtirish vazifalarini qo’yishdan iborat bo’ladi.

Har bir bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchisi pedagogik mahoratni to‘liq egallashi uchun, birinchidan, u o‘zi izlanayotgan sohasini zamon talablaridan kelib chiqib o‘zlashtirishi, ya’ni yangiliklardan doim xabardor bo‘lishi, ikkinchidan, psixologik-pedagogik bilimga ega bo‘lishi (o‘quvchilar xarakteriga mos usullardan foydalana olish, ularning psixologik holatidan kelib chiqish), uchinchidan, bo’lajak jismoniy tarbiya o’qituvchisida o’z kasbiga fidoiylik va intiluvchanlik hissining mavjudligi bo’lishi kerak. Rus olimi I.P. Rachenko pedagogik san’atning bir qismi sifatidagi pedagogik mahorat haqida quyidagi fiklarni bildirib o’tadi: “Pedagogik mahorat deganda o‘qituvchining pedagogik-psixologik bilimlarni, ya’ni zamon talablariga javob bera oladigan kasbiy malaka va ko‘nikmalarni mukammal egallashi, o‘z kasbiga qiziqishi, hamda qiziqtira olishi o’quvchilarda mazkur fanga oid bilimlarni takomillashtira olmog’i, rivojlangan pedagogik tafakkuri va intuitivligi tushuniladi, axloqiy me’yor sifatida tushuniladi.

Asosiy qism. Metodologiya. Ko‘plab ilmiy ishlar asosida ko‘rib chiqilgan raqamli texnologiyalardan foydalanish ko‘nikmalari ushbu soha, ya’ni jismoniy tarbiya vakillariga zarur bo’lgan muammoli jarayonlardan biri desak, mubolag‘a bo‘lmaydi. Ya'ni bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilari, asosan, jismoniy tayyorgarlikka e'tibor berishlarini va nazariy tomondan oqsashlari juda ko’p kuzatiladigan jarayon hisoblanadi. Shu boisdan ham yangi davr rivojlanish texnologiyalaridan kelib chiqib, jismoniy tarbiya sohasida, bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilarida raqamli texnologiyalardan foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirish, ulaning keyingi faoliyati rivoji uchun muhim poydevor bo’ladi. Maktab sharoitida o‘z faoliyatini davom ettirayotgan jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining texnologiya va yangi innovatsiyalardan xabardorlik darajasi yuqori bo‘lsa, dars jarayonini maktab o‘quvchilari ongiga jahon andozalari asosida olib kirishi, ya’ni raqamli texnologiyalardan foydalangan holda taqdimot o‘tkazishi turli usullardan foydalangan holda o’quvchilarning qiziqishini oshirishiga xizmat qiladi. Bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilari ham o‘z kasbini sevadigan komil inson qilib tayyorlashda dunyo tan olgan rivojlangan mamlakatlar ta’lim standartlarini o’rgangan holda soha rivoji uchun yangi texnologiyalarni qo’llash qobiliyatini shakllantirish, bo’lajak jismoniy tarbiya o’qituvchilari o‘z kasbining yetuk mutaxassisi yuksak salohiyatga ega bo‘lishi, eng avvalo, zamon bilan hamnafas bo‘lishi, ya’ni o‘z kasbiga mehr qo’ygan komil insonni shakllantirishi, har qanday soha egasi kabi yuksak salohiyat egasi bo’lishi zarur. XXI asr- texnologiya innovatsiyalar asrida, barcha sanab o’tilgan shaxsiy fazilatlarga ega bo’lishi juda muhim bosqich hisoblanadi. O‘z mahoratini puxta egallagan inson yurti kelajagi uchun doim oldinga intiluvchan va rivojlanishga moyil bo’lishi kerak bo’ladi. Bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining raqamli texnologiyalarga bo‘lgan qiziqishini o‘rganishga qaratilgan so‘rov natijalari shuni ko’rsatadiki, bo’lajak o’qituvchilarining 60 foizga yaqin qismi ushbu sohada raqamli texnologiyalar yoki aniqrog‘i, innovatsion texnologiyalarga ehtiyoj katta deb hisoblamaydi, ayni natijalarni inobatga olgan holda soha vakillarida raqamli texnologiyalarga oid bilimlarini shakllantirish tadqiqotimizning asosiy maqsadi etib belgilangan.

Natijalar.

Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'z ilmiy-pedagogik faoliyati davomida quyidagilar tadqiqot jarayoni davomida o’rganilgan.

1. jismoniy tarbiyaga oid bilimlar tizimini mukammal egallagan va doimiy rivojlantib borishi
2. o‘z fanining mukammal egasi bo‘lishi bilan birga, yangi davr uchun zamonaviy bilim va ko‘nikmalarni ham (raqamli texnologiyalar, kompyuter savodxonligi) egallashi.
3. o‘quvchilarning yosh xususiyatlaridan kelib chiqqan holda zamonaviy pedagogik va psixologik bilimlarni qo‘llash qobiliyati;
4. yangi davr yoshlari bilan hamjihatlikda, doimo o‘z bilimlari doirasida shakllanib ishlay olish.
5. compliance with the culture of the problem; - able to analyze acquired knowledge based on a critical approach; - able to convey acquired knowledge clearly to students;
6. o'z ishiga mas'uliyatli bo'lish, o'z kasbini sevish, mehr bilan ishlash.
7. pedagogik faoliyatda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalana olish qobiliyatini doim shakllantirib borish.

Bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilari o‘z pedagogik faoliyatida o‘quvchilar bilan ishlash jarayonida mantiqiy, chiroyli gapira olish qobiliyati, tarbiyaviy ahamiyatga ega bo‘lgan ifodalardan to‘g‘ri foydalana olishlari juda muhim hisoblanadi.

https://buxdu

Bo’lajak jismoniy tarbiya o’qituvchisining kasbiy sifatlari tarkibida tadqiqot jarayonida quyidagi vazifalarni belgilangan.

a. Avvalo, yuqori darajadagi axloqiy xususiyatlar, estetika, xulq-atvor madaniyati.
b. O‘qituvchi o‘z kasbining yetuk mutaxassisi bo‘lishi, har tomonlama bilimli, o‘z kasbining fidoiysi bo‘lishlari.
c. Maxsus pedagogik bilim, ko‘nikma va malakalar egasining bo’lishlari.
d. Pedagogik mahoratga ega bo‘lish va o‘quvchilarga ongiga yetkaza olish qobiliyati.

Demak, bo’lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchisining ta’lim jarayonidagi dunyoqarashi, yuksak axloqiy fazilatlari, bilim, ko‘nikmalarining shakllanganligi, ijtimoiy madaniyati va mohir pedagogik qobiliyatini shakllantirish zarur.

Mulohaza. Biz birinchi navbatda bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining vazifalarini o’rganib o’tdik, o’qituvchi shaxsini shakllantirish uchun uning qiziqishlaridan kelib chiqib, qobiliyatini rivojlantirish maqsadga muvofiqdir. Ya’ni o‘z kasbini sevadigan, shu kasb ravnaqi yo‘lida tinimsiz mehnat qiladigan, har doim yangiliklardan qo‘rqmay olg‘a intiladigan, har bir davr yangiliklariga moslasha oladigan pedagog kadrlar, soha rivojida o’zining katta hissasini qo’shishi juda muhim hisoblanadi.

Bo’lajak jismoniy tarbiya o’qituvchilari faoliyatiga barqaror qiziqishni shakllantirish muammosi ustida ish olib borilganda, jismoniy tarbiya va harakat faoliyati jarayonida ijobiy emotsional kayfiyatni yaratish taklif qilingan. O‘quvchilarning jismoniy sifatlarini rivojlantirish samaradorligini oshirish yo‘llari sifatida, birinchi navbatda, o‘quvchilarda hayotiy ko‘nikma va malakalarni, kuch, chaqqonlik, chidamlilik, moslashuvchanlik, tezkorlik va hokazolarni shakllantirishga qaratilgan jismoniy tarbiyaga innovatsion texnologiyalarni qo‘llash zarur dolzarbligi doim o’rganib kelinmoqda. Jismoniy tarbiya darslarida ko'plab nazariy materiallar mavjud bo'lib, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalangan holda ushbu muammoni samarali hal qilish mumkin bo'ladi. O`quv jarayonida kompyuter texnologiyalaridan foydalanilganda dars qiziqarli, ko`rgazmali va harakatchan bo`lib, dars jarayonida o`quvchilarning qiziqishi ortadi. Hozirgi davrda texnologiyalar asri ekanligini inobatga oladigan bo’lsak jismoniy tarbiya dars jarayoniga tadbiq etiladigan texnologiyalarning ahamiyati ham kundan kunga o’sib bormoqda. Jismoniy tarbiya darsini yangi texnologiyalardan foydalangan holda o‘tkazish o‘quvchilarning qiziqish doirasini oshiradi, ularda tashqi motivatsiya bo‘ladi. Hozirgi kunda olimlar pedagogik faoliyat jarayonida alohida ahamiyatga ega bo'lgan quyidagi uchta yo’nalishni o’rganmoqdalar: a) faoliyat ijodkorligi, ya’ni o’qituvchining o’z ishiga har tomonlama yondasha olish qobiliyati; b) yangicha yondashuv, ya’ni o’quvchilarning qiziqishini oshirish maqsadida o’qituvchilar turli texnologik dasturlardan foydalanadigan innovatsion yondashuv turlari; v) biz o'rganishimiz kerak bo'lgan uchinchi jarayon - bu texnologik jarayon bo'lib, unda biz yangi texnologik vositalar yordamida o'z faoliyatimizni yo'naltira olamiz. Har bir bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchisining dars jarayonini tashkil etishi, ilg‘or usullardan foydalana olishi olimlar o‘rtasida ko‘plab bahs-munozaralarga sabab bo‘lmoqda. Har bir shaxsning pedagogik ishiga ijodiy yondoshuvi yuksak natijalarga intilish uchun juda muhim qadam hsioblanadi.

Xulosa. Avvalo, har bir mutaxassis o‘z kasbining mohir ustasi bo‘lishi uchun har bir faoliyatning asosiga nazar tashlasak yangi davr texnologiyalaridan xabardor bo‘lishi, o‘z kasbining shakllanishi uchun texnologiyalarning qanchalik ahamiyatli ekanligini bilishi zarur. Bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilari o‘z sohasining kuchli mutaxassisi bo‘lishi, yangi davr texnologiyalaridan xabardor bo‘lishi, dars jarayonini kundan kunga shakllatrib borishi texnologik yangiliklardan dolimo foydalanib borishi muhim hisoblanadi. Ko‘p hollarda jismoniy tarbiya o‘qituvchilari uchun raqamli texnologiyalarni dars jarayoniga joriy etish muammo bo‘lib qolmoqda, ya’ni dars jarayonlarini tashkil etishdagi pedagogik aspektlarida yangilikka intilish darajasi pastligini ko’rishimiz mumkin, bu holat esa o’quvchilar orasida mazkur faoliyatga bo’gan qiziqishni pasaytirib yuborayotganligiga guvoh bo’lmoqdamiz. Hozirgi davrning eng ilg‘or talablaridan biriga aylangan yangi texnologiyalar har bir sohaga shiddat bilan kirib kelayotganini inobatga oladigan bo’lsak jismoniy tarbiya ta’lim yo’nalishi uchun mazkur mavzuni dolzarbligini yanada chuqurroq o’rganish lozim deb hisoblayman. Chunki hozirgi davrda bu muammo juda talabgor hisoblanadi. Eng avvalo, yosh avlodni zamon talablari darajasida tarbiyalash biz pedagoglar oldimizdagi muhim vazifadir. Pedagog sifatida bo‘lajak jismoniy tarbiya fani o‘qituvchilarini o‘z kasbining mohir egasi, eng ilg‘or texnologiyalardan xabardor bo‘lgan yuksak salohiyatli kadrlar etib tarbiyalash va ularning ko‘magida yosh avlod farzandlarimizni kamolga yetkazish asosiy maqsad qilib belgilangan. Ko‘p jarayon va vaziyatlarda jismoniy tarbiya fani o‘qituvchisi haqida o‘ylanganda, ko‘pchilikning ongida faqat jismonan yetuk baquvvat inson

https://buxdu

gavdalanadi, bu jarayonni yanada shakllantirish va shu davrda bizning oldimizda turgan asosiy vazifalardan biri jismoniy tarbiya o’qituvchisini nafaqat jismonan balki nazariy va yangi davr talablariga javob bera oladigan o’z sohasining yetuk egasi qilib tarbiyalash tadqiqotimizning asosiy maqsadi hisoblanadi.

Adabiyotlar:

1. O’zbekiston Respublikasining Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. – T. “O’zbekiston” NMIU, 2018. – B.19-20.
2. Umedjanova M. L., Salikhov S. M., Salikhov T. M. The Role of National Education in Preparing Young People for Family Life //European journal of innovation in nonformal education. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 271-276.
3. Салихов Т. и др. Psychological Characteristics Of Increasing Cognitive Activity In Elementary School Students //Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2021. – Т. 7. – №. 7.
4. Salixov S.M., Salixov T.M. Bo’lajak jismoniy madaniyat o’qituvchisining kasbiy tayyorgarligini shakllantirish //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 3. – С. 1013-1019.4.
5. Salixov S. M. et al. Musobaqa oldi sportdagi stress va tayyorgarlikning psixologik tomonlari //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 1039-1044.
6. Mansurovich S. S. Methodology of organizing physical education lessons through digital technologies //European Journal of Modern Medicine and Practice. – 2022. – Т. 2. – №. 4. – С. 107-111.

https://buxdu

"PEDAGOGIK MAHORAT" JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

"PEDAGOGIK MAHORAT" ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. "**PEDAGOGIK MAHORAT**" ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o'zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E'lon qilinadigan maqolalarga bo'lgan asosiy talablar:
   - ✓ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;
   - ✓ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro'yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 4-8 betgacha;
   - ✓ maqola nomi, annotatsiya (80-90 ta so'z) va tayanch so'zlar (8-10 ta) ingliz, o'zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida UDK (udc.online internet saytidan olishingiz mumkin), mavzu, muallifning F.I.O. (to'liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo'lsa, ularning har biri haqida to'liq ma'lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko'rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo'llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro'yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e'lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 11 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o'ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo'lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to'liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro'yxatda ko'rsatiladi. Matn ichidagi ko'chirmadan so'ng iqtibos olingan asarning ro'yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o'rinda kitob, to'plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to'liq nomi, nashr ko'rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko'rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko'rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar "Antiplagiat" tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo'lsa, barcha savol va e'tirozlar bo'yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo'lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma'ruzalari chop etilmaydi. **E'lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko'chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.**

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o'zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko'rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o'zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko'rib chiqilmaydi.

Manzil: O'zbekiston Respublikasi, Buxoro viloyati, 200117, Buxoro shahri, M.Iqbol ko'chasi, 11-uy, bosh bino, 2-qavat, 219-xona.

Web site: www.buxdu.uz

E-mail: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

Telegram raqami: +998 (94) 837-18-38.

https://buxdu.uz

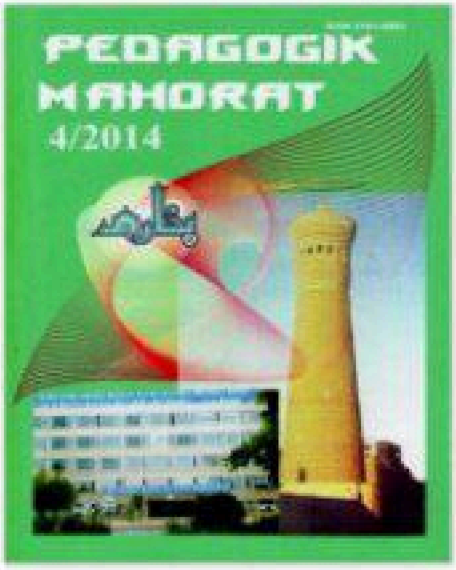

Buxoro davlat universiteti muassisligidagi
"PEDAGOGIK MAHORAT"
ilmiy-nazariy va metodik jurnali
barcha ta'lim muassasalarini
hamkorlikka chorlaydi.

Pedagoglarning sevimli nashriga aylanib ulgurgan "Pedagogik mahorat" jurnali maktab, kollej, institut va universitet pedagogik jamoasiga muhim qo'llanma sifatida xizmat qilishi shubhasiz.

Mualliflar uchun eslatib o'tamiz, maqola qo'lyozmalari universitet tahririy-nashriyot bo'limida qabul qilinadi.

Manzilimiz: Buxoro shahri, M.Iqbol ko'chasi 11-uy
Buxoro davlat universiteti, 1-bino 2-qavat, 219-xona

Tahririyat rekvizitlari:
Moliya vazirligi g'aznachiligi
23402000300100001010
MB BB XKKM Toshkent sh. MFO 00014 INN 201504275
BuxDU 400110860064017094100079001

Pedagogik mahorat: rivojlanamiz va rivojlantiramiz!

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

2023-yil 6-son (94)

2001-yil iyul oyidan chiqa boshlagan.

OBUNA INDEKSI: 3070

Buxoro davlat universiteti nashri

Jurnal oliy o'quv yurtlarining professor-o'qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, ilmiy xodimlar, magistrantlar, talabalar, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari hamda maktab o'qituvchilari, shuningdek, keng ommaga mo'ljallangan.

Jurnalda nazariy, ilmiy-metodik, muammoli maqolalar, fan va texnikaga oid yangiliklar, turli xabarlar chop etiladi.

Nashr uchun mas'ul:
Nigora SAYFULLAYEVA
Muharrir: Mexrigiyo SHIRINOVA
Musahhih: Sarvinoz RAXIMOVA

Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Chop etish sifati uchun bosmaxona javobgar.

Bosishga ruxsat etildi 27.07.2023
Bosmaxonaga topshirish vaqti 29.07.2023
Qog'oz bichimi: 60x84. 1/8
Tezkor bosma usulda bosildi.
Shartli bosma tabog'i – 20,6
Adadi – 100 nusxa
Buyurtma № 21
Bahosi kelishilgan narxda.

"Sadriddin Salim Buxoriy" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili: Buxoro shahri M.Iqbol ko'chasi 11-uy.

https://buxdu.uz